

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

No. 108 (5464)

1980 снл. Балабан ыйын 6 нүнэ
СУБУОТА

Сыаната
2 харчы

XXVI съезни достойнай-
дык көрсөп, онус пгн-
летка соруахтарың бол-
дубун ишине төлөрөп,
үлө хаачыстыбатын туп-
сарар, кодүүнүн үрдө-
төр инин охсуууга түмө
тардымдын добушулла-
нылаах.

Комитеттар, секретар-
дар отчуоттарыгар ком-
сомольской тарилта
СССР XXV, уонна
БЭСЛКС XVIII съезта-
рын, партия уонна ком.

быхбардын муньбахтар советский норуот бүтүүнэ, ленинскэй комсомол СССР XXVI съезигэр активнайдык бэлэмнээр, уһулугчулаах собы, тиһы үлэбэ уоһна общественнай олоххо сана бөлөхтөрдөх көрсөр иһин социалистическай куоталаһын мукутуур киир далааһындаммыт көөнгөр мытыллаллар. Ион уратылаахтар уоһна эппиэттөөхтөр. Комсомольскэй тэрилтэлэр бу муньбахтары хаһаангы тааһар даһамы үчүгэй тэрээһиннээхтин бэлэниир уоһна үрдүк политическай таһымна мытар эбөөһинистөөхтөр. Туох ханнык иһиннэ ис-соруунай үлэни тупсары, хаа биридин комсомолы учуоттааһын, чилиэниһкэй усулуоһу төлөө, һуһу бэрэдөөтөрһин ситиһиллөөхтөх. Бу дыһалада ханнык даһаны тизэтиһин, муолутутар эрэ сыһыантаһын, аатыгар эрэ муньбахтаһын таһаарылдыа суоһаах.

сомол Кийн Комитетта-
рын хэвлэлийн Пленумын-
дын, партия уюуны ком-
сомол райкомнырын пле-
нумын, итгэлтэй бюре-
дын уураахтарын
олонхон киллэрийн тухай
үлэ хытхалыгта, онго
комсомолецтар, ыччат-
тар хайдах хытхалыг-
тара сийлийн ырытхал-
дыгтаах, туваагнаах
коллективна онус итгел-
лэтка түмүктэһиниэх
хытхалар социалистиче-
скэй куоталаһына тэрэ-
һинэ киэһинэ сырда-
халдыгтаах. Болонго
сийнхэр комсомольскэй,
государственнай уонна
үлэ дьлсөннйлихитин
болонгоһуу, эдэрэр про-
изводства уонна об-
щественнай олоххон ак-
тивностарын үрдэтин
болонгоһуостара туруох-
тоохтар. Сүүһү хытхалы-
гын төрийн, үүтү уонна
эти онорууһу элбэтин,
государственнай былаан-
нарын толоруу курдук су-
рун салаа үлэһэргэ ком-
сомолецтар, ыччаттар
хытхалларын турута
мунуһаах критическэй-
дик дьүүлэһиниэхтээх.

Комитеттар, секретар-дар бийбардарыг ар-дук болгогдохтук сь-хуаианалыахтах, бийбарданаар актив-саамай бастын, иници-ативалаах, бэйэтнэгэр уон-на атыгтарга кордобул-лаах, деловой уонна по-литическай стүүлүчү-гэй бэлэмнээх комму-нистар уонна носо molec-тар кинраллэре ситиһил-лэхтөөх.

Комсомольская тэри-
тэлэргэ отчуоттуур-бы.
бардыр муниахтар ту-
нааннаах партийнай тэ-
ритэлэр саалталары-
нан, быһаччы комсомолу

A sepia-toned photograph showing a group of men working with large wooden beams and scaffolding in an outdoor setting, possibly a construction or industrial site. The men are dressed in work clothes, and the background features a large, light-colored structure, possibly a wall or a large building under construction. The image is oriented horizontally but is placed vertically on the page.

Мурудай орто оркуула
тын үрүнзэччилэрэ бы
йыл Голэй Дирингин бы
ригээдэтүгээр аам бастаа
оттуур загинуу гэринэ
үлээлэтээр. Зөөмөн
дурдуга Н. Е. Баранко
салайды.

Бээр очууттар Дэлхийн
мэтэн сагаалан зогсо
олондотгийн олоон эмээ
ки түрээр үзэлзрэн ту
мүхтэтгэлээр, Канилэр Ө
төлхө бастым таахыг
балаат дорозхой аймы
н сорогчонкхалатилар
Үөрмөтгөчилэр, омон му
нурдаммакка, бу нункер
ар олоон тууруулаа кр
оонон хомурруер кин
дилэр, балаат айбын

күмүзэр Өнөрү 25 тонна
муэт классаме нөбүдүргө
горкутаналар.

— Овоглар сайын нөөр
балдаскыларын голо-сто
рыттылар,— дийр Ивон
Бзорович.— Эрбүк үчүдэй-
дик ахустаравчы Максим
Коркин, мустаравчы
Алеша Абрамов, нөбикээч-
чилер Коля Заторов уйчу.
Вася Ажмеев үзэллети-
лэр.

— Максим, щастием от одустаряването ти тазгодишно. Кимни! — орабон биде ималот тракторица В. В. Горкин орогто, бидати тудих татараччига.

Снамоктарга: үөлээ—
нөккэлээбиз өтгөрү жүрүб.

Мугудай ыаныыксыт
тара уонна бостууктара
атырдах ыйытар үүтү
маныга уонна соботуон-
салааһыкка үчүгөйдик
үлэстэтиэр.

Фермалар коллектив-
тара ый устата валово-
бунан 154 тонна үрүн
илгизни ылан соруудах-
тарын 4 тоннанан, оитон
государствода 146 тонна-
тын туттаран соруудах-
тарын 6 тоннанан апар-
дылар.

Үүт хяачыстыбатын үүдэтингэ соаховка, оро, йуогча ыгыраалылах бу отделение аастыт ыгга государствоа зымылаа-быт үүтүн 80-ча быры-пылаа бастакы суортта, пынаа барда.

Социалистический ко-
талааның Светлана
Пермякова старшайдаах
«Коскил» комсо-
мольская-ыччат ферма
ыаньныксытара бастаан

Мугудайлар ударнай
Ыйга күһүңгү кэчээрки,
ни мунутуурдук туһанан,
Ынахтары эбэн аһатылы-
ны өссө нэчэйэн сити-
һиллэрин салгыы чингэ-
тэргэ дьулуурдаахтык
үлэлиилэр.

М. ОКОНЕШНИКОВ.

Хортуонпуй
хомуургар

Быйыл Чурагчы, Диринг уонна Хайахсыт орто, Хадаар уонна Чакыр аҕыс кылаастаах оскуолаларыттан барыта 200 чэки үөрэнээччи Эрилик Эристини аатынан совет Холбоһотообу отделениелар хортунуу кустобунулар көмөлөһөдөр.

Кинилэр бөһөһээгэ ту-
ругунай 10 гектары хому-
лан барыта 58 тонна үү-
нүүнү ыллылар. Манна
3 трактор, 4 автомашина,
3 картофелекопатель үк-
лүүр.

«CO» КОДР.

ССРС НА Дальний Востоктаары кинини ученайдары Амурскай уобладе уонна Хабаровскай кыраай тыатын хаһаайыстыбалары, управленнеларытар БАМ зона-тытар тыа хаһаайыстыбаты, научнайдык киллэрин туһунан рекомендациялара — географтар уонна Дальний Восток гидрометеорологическай институтун специалистарын улаха, биригэ үлэ-лэббиннэрин түмүгэ. Ты-йыс климаттаах дойдута тыа хаһаайыстыбатын

уялзрингэр ордуу таби-
гастаах сирдэри үерэтти-
лэр—дизэн кэпснир төр-
лөгө—минералогическай
наука доктора Г. Худя-
нов—үгүс фактордар, о-
луньыгэр почва тебэ дө-
рингээхтик тогуута-
кыһынны муссоннар
солбуйсуулара сайынты-
ларга дыйыылара, тем-
пература хамсааһыны
курдуктар, болдомто-
һылылыбыттары. Вурдук
хортуонпуй, өбүрөөт ас-
тара ыһыллыахтаах оп-
тимальнай болдьохторо
сайнаарылынна. ССТА.

П. ПОПОВ суруйуута
уолна фотолара.

Үлэ тэтимэ
оссе бытаарда

Бөдөхээни туругунаа
оройуа үрдүнэ туорах-
таах културалар 1805
гектартаа башылыгыны-
лар, валовойунаа 573,6
тонна бурдук ылылын-
на. Гектар ахсытта ор-
толунна 3,1 центнер үү-
нүү кэлэ. Ол иһинэр
Карл Маркс аатынан
совхоз 819, Субуруускай
аатынан совхоз 489, Эри-
лик Эристин аатынан
совхоз 152, «Чурапчы»
совхоз 345 гектартаа хо-
муйдулар.

Тэтим өссө да бытаан. Балаан ийым 1 күнүттэн «Чурапчы» совхоз 77, Эрилин Эристин аатынаа совхоз 19 ара ген-тары быстардылар. Су-бу күнүргө бу икки сов-хозка үүнүү комууругтар баара-суоба б-лыны киби

игэ өнгөрдөг Карл Маркс
батынхан солхонго бааһы,
нэгэ 25 мүнх сэлдээр.

Хадымалы хорутууга эмне үлз барбата. Нэлээл устата эриликтер 20 эре гектары хоруттулар. Атын союхозтар онуларыттан бөссүөк да сыгарыбытылар.

Оройуонга хомуурга үлэлнэр киһи ахсаана обьектиэктөөбөр 8-нан, автомашына биэриикон аччаата, Субуруускайдар бэйлэ комбайннарыйи кэм даһаыи бааһынара киллэре иликтэр. Сменанын үлэлээһин уос номоһор сыһыар.

Биримэ күүппэт. Сов-
костар бу кураан күнэ-
ри мүчүү туттулар. Онон
көмүүр төгүмүн күүһүр-
дүргэ эбии дьаһаллары
ыларга Биримэ уодьас-
та.

С. ПУДОВА,
инженер.

ПАРТИЙНАЙ ТЭРИЛТЭЛЭРГЭ

ХОНТУРУОЛ
СУОБУТТАН

Карл Маркс аатын санхуу бийлэл элбэх капиталнай тутууну ыштай булаанаах. Ордук үгүс үлэ санхуу киши унаабыгыгар, Одьулуун отделементыгар ыштылаахтаах. Сыл үс гыммыттын ишкитэ, тутууга саамай тодоостох нэме ааста. Ол үрдүнэ майна тутуу татима майна бытаан, элбэх булаанаах объекттар тутуулар графичтай улаханнаах хаалла. Түөртүү квартиралар ички олоорор дыа тутууга, Туолбут саймалыгын реконструкцията, о. д. а. үлэлэр бийлэл сингит кутталлаанналар.

Итингэ барытыгар тулааннаах специалисттар эшпэтиктөөрө памиллаа, көрдөбүллэр, хонтуруоллара ситэтэ суога биэр сүрүн биричиһинэ буолла. Ол ичин санхуу киши аппаратынаах цеховой партийнай тэрилтэ старшай прораб Ноговицын С. Т. отчуотун истэн дүүүлэстэ.

Партийнай мунунаах коммунистар капиталнай тутууну тэрийингэ, булааннаах толорууга прорабтар адьас мөлтөхтүк, инициативата суохтук үлэллээрин критикалаатылар. Отделениелар ахсын специалисттар баар курдук эрэрлээр, сыл саалааннаах тутууну булааннаах тык тэрийбөттөр. Ол түмүгү тутуу маа, үгүс курдук, сыл ахсын хойутаан ссодотуонкалар уонна ситэ тийилиһит. Холобур, бийлэл Мугудайга 900 кубометр бэрэбинэ нэрдиллэн баран тыага хаалла. Пилорамалар үлэлэрэ үчүгөйдик хонтуруолламат. Санхуу кишиһээттик пилораманы бийлэл сайын чааһынай дьон тулаанналар, онно түһэриллибит бэрэбинэлэри сорохтор эмиз ыллылар.

Элбэх үлэ ыстык хотоннору өрөмүөннөһүнгэ ыштылаахтаах. Хомойуох иһин, ити уталытала

лыбат үлэлэр хойутаан саалаанналар уонна сөптөөх тэрийингэ суох ыштылаахтар.

Отчуоту дүүүлэһингэ тыл эшпэтик коммунистар Матвеев К. Е., Панигин И. А., Михайлов С. С. уо. д. а. старшай прораб таб. Ноговицын үлэтигэр сымабатын сымааннаах, прорабтар үлэлэригэр күннөтэ хонтуруолу олохтооботун, капитальнай тутуу бопуруоһунан Одьулуун отделементын упранияаһа Софронов Ф. Р. уонна прораб Сибиряков С. М. көтүмөхтүк дьарыктанналарын сиргээхтүк сэмэлээтилэр.

Партийнай мунунаах ылыммат уураагар дыа хаалбыт биричиһингэр капиталнай тутууну күүһүрдүү, прорабтар оруолларын тосту үрдэтин дыа балларын бэриэтэстэ.

ТУОХ ИҢИН
СЭМЭЛЭННЭ?

Олох-дьаһах комбинатыгар элбэх иччат үлэлиир, кинилэри түмөр бөдөн комсомольскай тэрилтэ баалаах үчүгөйдик үлэлээбит, комсомолецтар, иччаттар производствода оруолларын билээрдик үрдэһингэ.

Ол эрээри бийыл майна ис-союзнай уонна ичтэр үлэ мөлтөтүлүһэ. Ол буоллааһына коллективка үлэ дьисциплиниһитигэр, булааннаар туолууларгар эмиз оууста. Соторутаахтык маннаахы маннайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ бийлэл мунунаах комсомольскай тэрилтэ секретарин солбуйааччы Марфа Моностырева отчуотун иһиттэ. Мунунаах тыл эшпэтик коммунистар Иванова А. П., Максимов С. М., Ноговицын Е. П. уонна да атыттар киниһи ийдарга комсомольскай үлэ уота-куоһа суох барарын, мунунаахтар үчүгөй тэрийингэ суох ыштылаахтарын, социалистическай куоталаһыма иччат оруола нам-

таан эрэрин бэриэтэстилэр.

Ис-союзнай үлэ мөлтөх. Бастың рабочайдары комсомолга үүнүһүн суох. Сорох эдэр рабочайдар, ол иһигэр комсомолецтар эмиз, үлэһэ хойутаан кэллилэр, үлэтигэр эрдэ барыһылар, үлэ бириэмэтин толору көдүүс-төхтүк туһаныат буолуулар саалаан тахса турар. Бу итэһэтэр туоралымынахтарына, комсомольскай үлэ сөргүтүлүнүһүнэ сатанар,— дьитилэр кинилэр.

МЕСТКОМУ
ҮЛЭЛЭТИЭХХЭ

Хадаар—Эрикин Эрикин аатынан санхуу түөрт отделениеларыттан биридэстэ. Бу отделение хаалайыстыбиһай үлэлэргэ атыттартаа хаалсыбына, сорох көрүнүгэ (холобур, үтүү ылымга) өссө ордук көрдөрүлүөх иһэр. Манна хонуу үлэлэригэр, сүһүү иһиттигэр, о. д. а. саалааларга элбэх рабочайдар үлэлиһилэр. Кинилэри профсоюз месткома түмөр.

Ол тыһаң бараң бу тэрилтэ быһааран үлэлээбэт буолбута ыраатта. Местком мунунаахтара хам-түм, дыл байыгар-атаагар ыштылаахтар. Онно дааһы рабочайдар үлэлиир уонна олоорор усулуобуйаларыгар, производствода сибээстээх бөтүмнээх бопуруостар дүүүлэһиллэ-бөттөр.

Местком үлэти итингэ дьаалаатынан үстүтүтүгэр цеховой партийнай тэрилтэ уонна профсоюз рабочкома эмиз буруйдаахтар. Кинилэр профсоюзнай үлэтин тупсарыма күннөтө көмөлөһөттөр, көрдөбүлү туруорбаттар.

Ити туһунан ССКП райкомун VII пленумун уурааһын олоххо киллэрип дьаһалларын туһунан бопуруоһу дүүүлэһипт аһа-цас партийнай мунунаах коммунистар, партията суох активистар принципнальнайдык көсөттөлэр.

Балабан ыйын 1 күнү. Бу күн оҕо аймааха олус күүтүүлээх, дыһити. Оттон сабыс-саңа үөрөнөөччү форматин кэтин, суумка тутан аан бастаан оскуолага кириэр дьонго өссө ордук үөрүүлээх, долгутуулаах.

Бийыл Чурапчы орто оскуолатын маннайгы кылааһыгар барыта 96 оҕо үөрөннээх. Оттон 18-һа Чурапчытаахы деткомбинат бөлөмнөһин группатын итиллээччилэрэ. Кинилэри Вален-

бүт кинилэрэ, дьа-фильминара саңаттан са-на тылы биллэрэр, бэйэ-лэрэ 3-4 тыллаах эти-лэри оноро, тыллары сү-лэри оноро араара үөр-нэллэр. Ооньуулар ман-на ураты суолталаахтар. «Мараһыһыта», «Киннэ-э», о. д. а. ааттардаах ооньууларга оҕолор бэйэ-бэйэһэ сыһаан, кул-тура төрүттэрин билсэл-лэрин тэгэ суоттуурга, сыһа тылларга эмиз үөр-нэллэр. Төрөөбүт тыл-лара—саха тыла кинилэр

баан, сыһыаран төттөрү кэпсэтиһилэр. Майна оҕо фантазията, логиката, кини дууһата бүтүннүү аһыллар.

Музыка уруоктарыгар кырачааннар дорҕоону табатык истэргэ, хорго уонна сөбөтөх ыллыларга үөрэнэллэр, араас композитордар оҕолорго айбыт айымныларын билсэллэр, оттон физкультура уруоктарыгар шеренгаба туран ма-мы, эрчиллэллэр, хамсаһыһылар таба он-

ОҔОНУ ИТИИ БОППУРУОСТАРА
ДЕТСАДТАН—ОСКУОЛАҔА

тинна Николаевна Иустина уонна баай, опы-таах, ССРС норуотун үөр-диритин туйгуна Ири-на Егоровна Васильева бөлөмнөһөттөр. Ылы-рыһа кинилэртөн 22 оҕо оскуолага кирибиттэн 8-һа «4»-«5», 6-һа наар туйгун сыһаада үөрэм-миттэрэ. Бийылгыларга да үчүгөй бөлөмнөһөх оҕо аҕыйаа суох. Сурунаал-тан көрдөххө, Валя Мо-постырева, Валя Алексее-ва, Миша Сивцев, Вася Нерахаев барыларыттан ордуктар.

Бөлөмнөһин группа үлэтин сыһаһыан оҕолор эргиччи сайыһынары, оскуолага үөрэнэргэ бөлөмнөһин буолар. Оҕолор бу саастарыгар до-руобуйаларын уопсай ту-ругу, ыраһай система-лары бөдөртөтүү, кини-лэр истэр, керер орган-нарын, куоластарын ха-рытааһын ордук ураты суолталаах.

Бөлөмнөһин группада оҕо саңарар дьобурутар болҕомто ууруллар. Эти-ни табатык, сибээстээх-тин онорорун, тыллары таба этэрин ситиһиллэр. Деткомбинат коллекти-вын үлэлиир хайысхаты-нан Одьулуунга дьиз ту-та сымдаахтар, үлэлээ-биттэрэ ый буолла. Олус быһаардылар. Вуруус ма-суоһуттан тардыһыны-быт дьиз быһаараллар.

Быйаһы толоруу ту-ругун хаста да произ-водственной мунунаах-ла дүүүлэһипт, биригэ-дирдэр, сүрүн үлэһит-тери кытта күннөтэ кэп-сөтөбит да эбилли бы-таан.

Е. П. Ноговицын, атах таһаһын сыһын мааста-ра, иччат наставнига:

— Сайытгы ыйдарга үгүс рабочай уопускага барыта эмиз тэбиһлээх. Иккиһин, сааскы ха-лаан уута улаханнаах мөһөһөтэ: дьон үлэ-лиир, олоорор усулуобу-йаларын мөлтөтө. Уһа-

фантазияларын, кэпсир, сыһарар дьобурударын са-йыһынарар, оҕолор дор-дооннор өйдөбүллэрин ылаллар. Уус-ураң лите-ратураны, оҕо аймах тапталлаах суруйааччы-ларын Г. Х. Андерсени, П. Ваконь, С. Маршагы уо. д. а. кытта кинилэр аан бастаан эмиз манна билсэллэр.

Ахсааны көннөрү кэ-рискэ аарыһыан оҕолор мунурдамматтар. Судур-гу задачалары суоттуул-лар, тунгэти, эһи, көү-рөтти өйдөбүллэрин ылаллар, ыйытыһыларга сөптөөхтүк эппэтиһиргэ үөрэнэллэр. Үгүс көрдө-рөн үөрэтэр ылымалары туттан Ирина Егоровна бу уустук предмет төрүт-терин итиллээччилэрин салгыппакка билһиннэ-рэр. Оҕолор үс, түөрт мунунаахы тутан-хаба, керен билсэллэр, уһуну, кэтити усулуобунайдык мээрэйдик үөрэнэллэр.

Уруһуйдуурга, сыһаан, сыһыаран онорорго эмиз туспа билии, сатабыл наада. Оҕолор, керен олорон үтүгүннэрэллэрин таһынан, өйдөрүттэн эмиз онороллор. Бэйэлэ-рин истибит кэпсэһиннэ-рин, остуоруйаларын ис-хоһоонун хайдах өйдөө-бүттэрин уруһуйдаан, сы-

руу, араас көрүннөх сүүрүү, таба быраһы дьобурударын байыһыла-лар. Майна улахан бол-ҕомто оҕо быһыһа сөп-төөхтүк сайдарыгар уу-руллар.

Сыл ахсын оҕолор аан бастаан олоҕу билбит сирдэриттэн— детсадтан оскуолага бараллар. Ол эрээри итэһэччи учуу-таллар кинилэри умну-баттар, аналлаах тэтэ-рээттэргэ кинилэр аһа-тара, ол утары оскуола-га хайдах үөрэнэллэрэ суруллан иһэр. Туох итэһэс, көтүгүү тахсы-быта, биллэн турар, ту-та бөлөһө ыллылар. Детсадтан барбыт оҕо дьизэттэн кэлбит оҕос-вор бөлөмө биллэр ордук. Ол да иһин маннайгы кылаас учууталларыгар үгүс ыараханы үөскөтөр. Оттон бу кылаас оҕо үч-рөһин инициитин быһаа-рар. Онон өссө тегүл: «Оскуолага кириһи и-ниһээтти саастаах оҕолор-го—болҕомтону» дииргэ тийэбит. Детсадка да, оскуола бөлөмнөһин кы-лааһыгар да кыаллаан сылдамбат оҕолоох тө-рөһүттэргэ детсадтар истэринэн тэриллэр кон-сультациялар, лекторий-дар эмиз көмөлөһөхтө-рин сөп.

М. НИКОЛАЕВА.

Хаалыһылааба суох үлэлиэххэ!

ОЛОХ-ДЬАҔАХ КОМБИНАТА: БЫЛААН ТУОЛБАТ

Олус пятилетка түмүк-тэнэрэ чугаһаан истэрин ахсын итингик хоруйу истэр хомоһолоох даһа-ны, дыксинилээх даһа-ны.

Оттон оройуоннаахы олох-дьаһах комбинаты-гар бийыл сааскытан ыла быһаһыныа бил-лэрдик ыраатта. Ыам ыйыгар улахан хаалаан уута кэлбитин охсууту-гар быһаан аңара эрө то-лоруллубута. Оттон бөт-түх сорох сыһаар өрү-түбөһө көрүнөтө иһэллэр.

Коллектив аһыс ый-дааһы быһаһыны 94 бы-рыһыан толордо. Ол эрээри майна биригээдэ-лэр, сыһаар бары хаал-лылар диир алдас буолуо. Комбинатка үчүгөйдик үлэллэр, быһаһынарын эри-дэхсин толорон иһэр аһын үлэ коллективтара суох буолбатахтар. Холо-

бур, иис уонна атах та-һаһын сыһаара, парик-махердар уонна фото-графтар аһыһыт ыйдааһы соруудахтарын толортоон иһэллэр. Оттон олоххо-дьаһахха туттуллар тех-никаны өрөмүөннөһөччи-лэр, олоор дьизэллэр ту-лааччылар уонна өрө-мүөннөһөччүлэр, маһынан уһанар, нэһилиһиннэни транспорт өнгөтүнэн хааччыһааччылар бы-лаһаһынын куруутун то-рон, коллективны бүтү-нүүтүн таһнары тардан, хаалаһа иһэллэр.

Хаалыы биричиһиннэ-рин ким хайдах быһаа-рыһы? Сыһааһы быһаан туолар кыахтаах дуо? Сайыааччылар онно бу курдук хоруйдуулар.

И. С. Шеломов, комби-нат директорун өбөһи-һин толороччу:

— Олох-дьаһах тех-никаларын өрөмүөннүүр

сыһа букатын хаалла. Холодильникты, телеви-зорны өрөмүөннөһүһүн өссө барар, оттон чаһыга спе-циалист суога кыһада, 4 тыһ. солк. керини киллэриһтээхтэри ттэн баара эрэ 1 тыһ. солк. үлэһи толордулар. Саңа үөрэттөрбөт киниһит Ю. Васильев Дирингэ оло-рон үлэлиир, бастакы ыйыгар 150 солк. кыла-лэригэ, иккиһигэр олох да мөһийдэ. Кини ону саппаас чаастар суохта-рыһа быһаарар. Урукку өттүгэр Якутскайтан «Рембыттехника» командировкага тахсаң саңаһы толорор буолал-лара, бийыл ол суох.

Уһанар сыһаһытын сааскы уу ылбыта. Ик-кэ гыһаан дьоммут аһын үлэлэргэ, билэтин уни-вермаг өрөмүөнүгэр сыл-дьааллар. Олоорор дьизэ-ри өрөмүөннүүр уонна

онорор биригээдэбит бы-йыл эмиз табыллан үлэ-лээбэти. Сайыааччылар —В. Д. Григорьев, Били-гин Одьулуунга дьиз ту-та сымдаахтар, үлэлээ-биттэрэ ый буолла. Олус быһаардылар. Вуруус ма-суоһуттан тардыһыны-быт дьиз быһаараллар.

Быйаһы толоруу ту-ругун хаста да произ-водственной мунунаах-ла дүүүлэһипт, биригэ-дирдэр, сүрүн үлэһит-тери кытта күннөтэ кэп-сөтөбит да эбилли бы-таан.

Е. П. Ноговицын, атах таһаһын сыһын мааста-ра, иччат наставнига:

— Сайытгы ыйдарга үгүс рабочай уопускага барыта эмиз тэбиһлээх. Иккиһин, сааскы ха-лаан уута улаханнаах мөһөһөтэ: дьон үлэ-лиир, олоорор усулуобу-йаларын мөлтөтө. Уһа-

наар сыһаһытыгар маты-рыһаал саңа кэллэ, хаба-тардан үлэлиир суох этэ. Иис сыһаар сайын са-наас аҕыйах этэ. Сакаа-һы ыһыы кырыһааччы суоһуттан эмиз тардыл-лыбыта.

Мантан хаалбыт ый-дарга күүһү түмэн сыл-лааһы быһааммытын ха-йаан да толордорбут да-һэбит. Уопускага бар-быттарбыт кэлэн, бары нэир-бааччы үлэлээтэ-хитинэ, толорор кыах-таахпыт.

Комбинат комсомоль-скай тэрилтэтин секретарин солбуйааччы М. П. Моностырева, местком председателин Солбу-йааччы Т. И. Романова бу бопуруоска олохтоох аҕай эппэти биэрбети-лэр. Иккиһин, сирэй се-кретары уонна председа-тели солбуйа сымдаа-ларыгар ситэһэн, үлэ

дьисциплиниһитин, тэрэ-һини итэһэстэрин бы-һааратан туттунулар. Оттон быһаан тохтоһ иһэр биричиһиннэ аһа-дас уу эрэ ыһыһыһа буннэстэбэт. Уута был-дыамматах массовнаа эмиз того эрө сотору-сотору алдыанар. Уонна тахса эрө хонукка сити-риллэхтээх дьиз ыйы быһа тутуулар. Униве-рмагы өрөмүөннүүр Н. М. Максимовтаах эмиз бөрт холкутук үлэлиһилэр.

Онон баар кыахтары толору аттаран туһанар, үлэ тэрийинин тупсарар, дьисциплиниһитин ба-диргөтөр туһунан комби-нат салалтата өссө тол-куйдуура, дьаһал ыла-наада. Вириэмэ эргиллэ-бэттик бараң. Сыл пяти-летка түмүктэнэллэрэ улам чугаһаан иһэр.

М. МИХАЙЛОВА,

ССРС—ИНДИЯ: ДОБОРДОУУ УОННА ХАРДАРЫТА БИИРГЭ ҮЛЭЛЭЭНИН

Хардвар—Индия хоту өттүнээр Гималайдар төлхөтөрүгэр баар кыра куорат. Кини аата, нууччалар тыйлаастаахха, номох быһыынан, үөһө хайаларта баар «Таггаралар саарыстыбаларыгар аан» диир. Куорат чугаһыттан, хайа хапчанырыттан төлө көтөн, индиентэргэ ытык орус Ганг сараланар.

Ол эрэри Хардвар биһиги кэмнитигэр кизик биллини атын өттүнэ ыла. Куорат чугаһыгар Азияда биер саамай бөдөҥ ыарахан электрооборудование заводун корпустара үүнэ табыстылар. Кини бородууксуйалара — турбоагрегаттар, атын энергетической оборудование, конденсатордар, прибордар—дойдуга улаха наадалахтар. Бу—Индияда ССРС көмөтүнэн тутуллубут өбөтөр тутулла сымдар 70 бөдөҥ индустриальной объектарта биридэстэрэ. Кинилэр республикада «Добордоуу тутуулар» диир кизик өйдөбүллөх ааты ыллылар. Билигин бу предприятиеларга ыс-

таал 30 бырыһыантан ордуга уһаарыллар, нефтехимия бородууксуйаларын 30 бырыһыантан ордуга, электроэнергия 20 бырыһыантан ордуга, ыарахан металлургической оборудованиэ 80 бырыһыантан уонна турбо-генератордар 60 бырыһыаннарыгар тийэ бөлөмнөр. Вхилаи уонна Бокаро ыстаалы уһаарыг гигаууна, Хардвар, даары ыарахан электрооборудование завода, Рачитаары уонна Дургапурдаары масыыныны онторор заводтар, Бараунитаары, Койлалтаары уонна Матхурадаары неби переработкалыыр комбинаттар национальнай экономика государственной секторын төрүтүнэн буолаалар.

Онон адыс соторутаабыта дээр промышленнай объектар барыларын кэриэтин таһыттан тийээн киллэрэр дойду билигин орбитага сир искусственнай аргыстарын таһаарар, айалзэх сымаларга атомы туһанар. Бүгүнгү Индияны бөдөҥ научнай-техничес-

Аан дойду тематыгар бэсиэдэ

кай учреждениелара, суду заводтара суох сааһан көрөр хуестук. Республика экономической өттүнөн тутулуга суох буолуутун, кини салгыи сайдыытын бөгөргөтүүгэ ураты суолтаны Советской Союһу кытары айымнылаахтык хардарыта биергэ үлэлээни ылар. Ааспыт 25 сылга Индия уонна ССРС икки ардыларыгар эргин көмө 100 төгүл кэриэс үүһэ. Итинни билгитин дойдуга бара турар индийской-советской добордоуу месчынны уонна ССРС итинни Индия икки ардыларыгар эйэ добордоуу уонна хардарыта биергэ үлэлээни туһунан дуогабарта илик баттааһын төхсөс сыла туолуутун киниик сырдатарыгар индийской бэчээт төһөрөөһүн бэлэтир.

Индийской-советской добордоуу месчынны сибээстөөн дойду маассабай информациятын средстволара Азияда эйэни уонна куттал суох

буолуутун хааччыыта индийской-советской добордоуу уонна хардарыта биергэ үлэлээни улахан суолтаах факторына буоларын ыйаллар. Киниик кэмгэ империалистической уонна тегемонистской куустар кинииклэр тахсыылар үүнүүтүн түмүгэр аан дойду таабы быһыы-майгы билгитин уустугурда. АХШ сибээһинин үлүһүүнү күүһүрдөр итин турар, Индийской океанга уонна Персидскэй хоһоҥо бэйэтин байыаннай кыабын хаһатар, байыаннай базаларын ситимин көтөтөр. Итинни усулуобуйада Сибургу Азияда куттал суох буолуутун уонна туруктаах быһыыны-майгыны хааччыыта 1971 сыллаахха атырдык ыйыгар түһөр, силлибит советской-индийской дуогабар суолтата өссө ордук улаатар.

Месчын биер саамай сүрүн событынан Делигэ буолбут индийской, советской культурнай общество (ИССО) активистарын национальнай

көрсүһүүлэрэ буолла. Көрсүһүү икки норуоттар икки ардыларыгар добордоуу чарылхай манифестациятыгар кубулуйда. Онон Индия биллиилээх государственной уонна общественной деятеллэрэ, сүрүн политический партиалар лидердэрэ, парламент чилииннэрэ, ону тэнгэ советской общественности делегацията кытыыны ыллылар.

— Забэх өрүттэх индийской-советской сыһыаннаһылар тус-туһунан общественной системалардаах государстволар өскөтүн кинилэр политикалара эйэ уонна норуоттар куттала суох буолууларын идеалларын өрө күтүрдүлэр буоллар, ситиһилээхтик хардарыта биергэ үлэлээһиннэр чарылхай холобурунан буолаллар,— диир эттэ көрсүһүүтэ Информация уонна радиовещание министра В. П. Сатха.— Хардарыта сибээстэһиллэр бөгөргөтүүгэ сүткэн суолтаны Индияда 1973 сыллаахха ССРС КК Генеральной секретара, ССРС

Верховный Советын Председателя Л. И. Брежнев ылдыт таһына ылдыта.

ССРС уонна Индия икки ардыларыгар ыкса политический итинэ экономикай сибээстэһиллэр Пекиниэри салалта, ону тэнгэ сорох ардааны эргимтэлэр кыһаһыларын уонна абааһы көрүүлэрин үккэтэллэр. Китайской уонна империалистической пропаганда советской-индийской дуогабарта куруубайдык сабыта туһаллар. Ол эрэри, ИССО национальнай советын генеральной секретара С. Нараянан ССТА корреспондент кытта бэсбэдэллэригэр бэлэтиэбитин курдук, империализм уонна кини Пекиниэри хос моонһохторо Вхилаи уонна Бокаро металлургической комбинаттарыгар уһаарыллыбыт ыстаал курдук бөҥө индийской-советской добордоууну айгыратар өбөтөр киниэхэ күлүгү түһэрэр кыахтара суох.

С. СПИЦИН.
Дели.

Балабан ыйын 8 күнэ—Куликовтаабы кыргыһы 600 сыла КУЛИКОВ ХОНУУТА

ТУЛЬСКАЯ УОБАЛАС. Кырамыктаах кыргыһыга Нуучча сирин Мамай ордаларыттан быһаһан ылбыт буйууннар килбэһинээх хорсуун быһымаларынан кини туттууну уонна кинилэр кэриэстэригэр сүгүрүйүү чүөстөһөтөрү өйүгэр-санаатыгар сүүһүнэн сылларга иһэн хаалбыт уонна саһа-үйө тухары сүтүө суоҥа.

Куликов хонуутугар быһаарылаах кыргыһым күнүнэн 1380 сыл балабан ыйын 8 күнэ буолбу-

тэ. Бүгүнгү сирсинарда эрдэ, туман сагардым дьайбарыта, нуучча сириндэрэ Москва улуу киниэхэ Дмитрий Донской баһылыктааһынынан туспа сирдэр үрдөрүн кытта хаһыар хаһыымыга кинириитэрэ.

Дон үгүөргү өттүгэр Неприда өрүс таһыгар Куликово хонууга нуучча истөрүнэтигэр улууканаах кыргыһы Кыһыл көпүс Орда сүүнэ сиринин быһаарылаах кыргыһынан түмүктөмүтэ.

Синиоктарга: Куликов хонуутунаабы кыргыһы саһаһаннан иһинэ нуучча буйууттара түрбүт мирсэтэлэрэ; Куликов хонууттар нуучча буйууттары кыайымаларын чаһиттар туруоруллубут монумент, музей экспозициятыгар В. Я. Меньшов скульпурата нуучча буйууттара Куликов хонуутугар кыргыһы кэмнэгэр көрдөрбүтөр саһааларын уонна геронимдарын көрөһэллэр. С. БЕЛЯВАЯ фотолара. (ССТА фотохрониката).

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫ: почтовой индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОНАҔБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай—21-505.

Иннокентий Кузьмич 1925 сыллаахха Сылан нэһилиэгэр дьадаһы көргөһтэ төрөөбүтэ. Оччотоогу кырамыкын, кыһалдылаах сыллар Кеша Намчы саныгар эмиз тайаммытара. Ол эрэри уол, бэйэтин бары биер саастылаахтарың курдук, Советской былаас көмөтүнэн үөрэнэр доломмута. 1938 сыллаахха Сылан начальнай оскуолатыгар үөрэһин саһалаабыта. Кытаанах, Бааһа оскуолаһара, Чу-

ректорынан, калын Уус-Алданга Танда оскуолаһыгар үлэлээн үүнэр көлүөнэни үөрэттиһэр-иттиһэр. Киниик сылларга Иннокентий Кузьмич төрөөбүт оройуонугар уһуннук учууталлапта. Кини үөрөһүт оҥолоро көлө, араас идэлэри ылдылар.

— Үчүгэй дьон туһунан — КЫРДЬАБАС УЧУУТАЛ

рапчы педучилищета... Иккис курсу бүтүрээт, 1943 сыллаахха Советской Армия кэкиэтигэр ыгырыллар. Полкада тылбаасчыт, политинформатор буолар, биер дойдудаахтарың нууччалык көпсөтөргө үөрөтөр. Кыһамнылаах, толору-гас буйуун, бойобуой уонна политический бэлэмнээһин туйгуна буолар, сотору Верховный Кылаабынай Командуочай махтаһын ылар. 1945 сыл атырдык ыйыгар империалистической Японияны утары сэринэ кыттар.

Кыайым кэкиэтинэн биас сылта салгыи сулууспаһаһан баран дойдутугар көлөн Якутскайга үөрөһүн салдаабыта, таһылар идэтин ылбыта. Онтон киниик СГУ саһа тыһыгар уонна литературатыгар отделение-тын бүтөрбүтэ. 1961 сыллаахха дээрнэ Эдьигээн оройуонугар оскуола ди-

сыйыаланна таһыстар бэйэтин үгүс сылаах баай опытыгар олохуран оройуон, республика хаһыаттарыгар араас ыстатыйалары бэчээттэтер. «Саха литература-тын үөрэһин опытынан» диир брошюраны суруйан таһаартарбыта.

Иннокентий Кузьмич айалзэх дьыа-кэргэн аҕата. Кэргэни Матрена Николаевна өр сылларга эргингэ эгикилэ суох үлэлээн баран билигин пенсияга олоһор. Уоллара оскуолада үөрэнэр.

Буойун педагог И. К. Макаров туһунан хас да правительственной наһаарадалар, кэргэтөллөр. Кини билигин даһаны айымнылаах үлэттөн араһар саһаата суох, нэһиликк общественной-политический олоһор активнайдык кыттар — опытаах агитатор, лектор, пропагандист быһыытынан эйэ биллэр. В. ПЕРМЯКОВ.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Оройуон киинин олох тоохторо бөрөбүрүккэ биербит электросчетчиктаргыһын балабан ыйын 8 күнүгэр дээрнэ ыллыт. Ити болдоххо ылбатытар Якутскайдаабы өрөмүөнүүр заводта кини рэн ыларга күһаллэккэ-төрө. Уһуллан баран бөрөбүрүккэлэнэ илик счетчиктары бүгүн-сарсын спортзалга илдьэн туттарыт.

ЭНЕРГОСВЫТ.

Коммунальной предприятислар уонна туспа-рай оноргуу комбината ДТ-75 уонна МТЗ-50 трактордарга трактористтар уонна ЗИЛ-130 автомобилларга шофердарга, электрисктергэ наадылар.

13 М-дээх СПТУ-да, Якутскайга тракторист уонна шофер идэлэригэр доһуу дуогабардаһан үөрэххэ ытар.

Эмиз маһаа жотельнай-ка кочегардар наадалар.

Үлэлээн уонна үөрэһин базалаастар үлэ бириэмэтигэр көлөн көпсөтүн. Телефонмунт М-рз 21-532.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

«Якутмелководстрой» Чурапчытаабы хос-расчетнай учаастаһын коллектива учаастак маастара Макаров Петр Петрович кини таһылар өбөҥө НАТАША өсбүтүнэн, дээрнэ ку-турданын биллэрэр.